

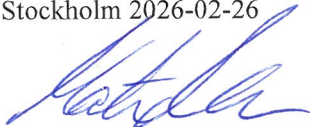
Avdelning
Avdelningen för verksamhetsstöd

Handläggare
Sofia Berlin Kolm
+46 8 563 085 21
sofia.berlin.kolm@uka.se

Budgetunderlag för Universitetskanslersämbetet 2027–2029

I enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag överlämnar Universitetskanslersämbetet sitt budgetunderlag med förslag till finansiering av den verksamhet som Universitetskanslersämbetet ansvarar för under perioden 2027–2029 samt prognostiserad förbrukning under 2026.

Stockholm 2026-02-26

Martin Norsell, Generaldirektör

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ansvarar för uppgifter i fråga om kvalitetssäkring, granskning av effektivitet, uppföljning och statistik samt juridisk tillsyn för universitet och högskolor och enskilda utbildningsanordnare. Uppgifterna omfattar hela högskolans verksamhet och inkluderar forskning, utbildning och samverkan. Myndigheten har sedan 2022 två uppgifter som handlar om myndighetssamverkan.¹ UKÄ är också värmyndighet för nämndmyndigheterna Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och Högskolans avskiljandenämnd (HAN).

På grund av åtgärder efter Statskontorets myndighetsanalys av UKÄ² och utfasning av regeringsuppdraget om att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan står myndigheten inför en period med begränsade ekonomiska resurser. Detta gör avtryck på verksamheten genom nya krav på effektiviseringar och prioriteringar.

UKÄ:s verksamhet och kostnader minskade under 2025, efter flera års tillväxt. Mellan 2021 och 2024 ökade antalet årsarbetskrafter från 101 till 113, under 2025 har antalet minskat till 103.

Som en konsekvens av det ekonomiska läget kommer tydliga prioriteringar att behöva göras inom myndighetens instruktion och regleringsbrev. Planerade och påbörjade egeninitierade uppföljningar inom myndighetens analysverksamhet och egeninitierade tillsynsprojekt inom den juridiska verksamheten behöver nedprioriteras. Det innebär att UKÄ inte kan arbeta så proaktivt och strategiskt med dessa områden som hade varit önskvärt. Samtidigt tar Överklagandenämnden för högskolan alltmer resurser från myndighetens juridiska verksamhet. Som en konsekvens har myndigheten inte sedan 2021 bedrivit någon lärosätetillsyn.

Utöver fokus på grunduppdraget fortsätter det utvecklingsarbete som påbörjades efter Statskontorets myndighetsanalys av UKÄ. På myndigheten pågår nu ett arbete med att hitta vägar för att arbeta än mer resurseffektivt, att utveckla UKÄ:s ekonomi- och verksamhetsstyrning samt att förbättra uppföljning och planering av verksamheten.

Åskanden

Överklagandenämnden för högskolan

För att kunna hantera den ökade nivån av ärenden i ÖNH och samtidigt kunna genomföra lärosätetillsyn och egeninitierade tillsynsprojekt skulle UKÄ behöva tillföras resurser

¹ 1. UKÄ ska ansvara för och samordna ett nätverk mellan myndigheter som följer upp, utvärderar och analyserar verksamheten vid universitet och högskolor. 2. UKÄ ska samverka med Statens skolverk, Myndigheten för yrkeshögskolan, Universitets- och högskolerådet, Tillväxtverket, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) och Arbetsförmedlingen i syfte att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning.

² Myndighetsanalys av Universitetskanslersämbetet. Statskontoret. 2024:2.

motsvarande ca tre till fyra årsarbetskrafter till myndighetens juridiska verksamhet, dvs 4,5 miljoner kronor årligen.³

Under de senaste åren har det skett en markant ökning av antalet ärenden till ÖNH. 2025 uppgick antalet ärenden till 3 600 vilket är en ökning med ungefär 500 ärenden, eller 16 procent jämfört med 2024. Fram till 2018 låg antalet ärenden per år mellan 1 200 och 1 400. Bakom ökningarna ligger framför allt fler överklagade antagningsbeslut, men även flera tillgodoräknandeärenden. Det finns idag inget som tyder på att antalet ärenden kommer att gå ner till nivåerna innan 2018.

När ärendemängden började öka stort 2020 gjorde UKÄ bedömningen att denna ökning var temporär i och med det mycket speciella omständigheter som rådde under pandemin. Utifrån den bedömningen omfördelades resurser från UKÄ:s tillsynsverksamhet för att klara av den ökade ärendemängden hos ÖNH. Denna tillfälliga omfördelning av resurser har hittills löst ÖNH:s behov men har utarmat UKÄ:s juridiska tillsyn i och med att resursbehovet för ÖNH är fortsatt mycket stort och antalet ärenden mycket högt. Omfördelningen har bland annat möjliggjorts genom att juridiska avdelningen har dragit ner på antalet egeninitierade tillsynsprojekt till ett absolut minimum och helt pausat lärosätetillsynen. Det har resulterat i att myndigheten inte har bedrivit någon lärosätetillsyn sedan 2021. En ny omgång lärosätetillsyn är därför viktig. Till exempel uppmärksammade lärosätetillsynen särskilt av bedömarna under ENQA:s utvärdering av UKÄ under 2025.

Återkommande studentspeglar och forskarspeglar

För att kunna genomföra regelbundna student- och forskarspeglar om ett intervall på 4 år skulle UKÄ behövas tillföras resurser om 2,5 miljoner kronor årligen. Det täcker kostnader till SCB för enkätundersökningar och ca 1,5 årsarbetskraft.

UKÄ och tidigare Högskoleverket har vid flera tillfällen genomfört studentspeglar – större kartläggningar riktade till högskolans studenter. Studentspeglarna 2025 är den senaste i raden och bygger på en enkätundersökning som genomfördes under våren och sommaren 2024. Tidigare har studentspeglar genomförts med rapporter publicerade 2021, 2017, 2007 och 2002. Motsvarande undersökningar har också gjorts bland högskolans doktorander. Grundtanken med speglarna är att fånga utbildningarnas kvalitet genom att belysa olika aspekter av utbildningens genomförande ur studenternas och doktorandernas perspektiv. Därigenom utgör speglarna ett viktigt komplement till det nationella kvalitetssäkringssystemet.

Med bakgrund i ett förslag i redovisningen av regeringsuppdraget att ge förslag på hur det nationella kvalitetssäkringssystemet kan utvecklas för att ytterligare stärka kvalitet och främja excellens inom högre utbildning som rapporterades 2024 inleddes under 2025 ett utvecklingsarbete med UKÄ:s studentspeglar. Tanken är att de nya utvecklade studentundersökningarna ska skilja sig från tidigare studentspeglar, genom att ha en tydligare koppling till användning inom UKÄ:s olika verksamhetsgrenar. Avsikten är att de nya studentspeglarna ska ge underlag till såväl analyser och uppföljningar som utvärdering, granskning och eventuellt tillsyn. Spegelarna ska ha återkommande

³ UKÄ har i en tidigare skrivelse till Utbildningsdepartementet anhållit om samma summa för 2026.

frågor som medger jämförelser över tid, men även frågor inom särskilt utvalda inriktningsområden. Tidpunkt för genomförandet av speglarna och dess särskilda inriktningsområden ska följa en långsiktig och genomtänkt plan.

Förutom återkommande studentspeglar ser UKÄ ett behov av motsvarande undersökningar riktade till högskolans personal, så kallade forskarspeglar. Med återkommande forskarspeglar kan bland annat frågor om personalens arbetsmiljö och jämställdhet inom akademien belysas. UKÄ bedömer att regelbundna forskarspeglar är ett nödvändigt komplement till statistiken om högskolans personal.

Som en konsekvens av det ansträngda ekonomiska läget på myndigheten har utvecklingsarbetet med nya studentspeglar pausats och forskarspeglar har lagts på is. Det ligger i linje med att egeninitierade uppföljningar inom analysverksamheten har nedprioriterats. Att inte kunna genomföra speglar påverkar inte bara analysverksamheten negativt, utan även myndighetens kvalitetssäkringsverksamhet såsom den är planerad.

Uppdrag att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan 2027–2029

Om UKÄ ska arbeta med uppdraget att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan även efter 2026 behöver kompetensen säkerställas för den kommande treårsperioden. För 2027–2029, skulle UKÄ i så fall behöva tillföras resurser motsvarande ca 2 årsarbetskrafter på myndigheten, dvs. 2,6 miljoner kronor årligen.

I september 2021 fick UKÄ i uppdrag av regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att den del av Sveriges återhämtningsplan som avser åtgärden resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och högskolor ska kunna genomföras. Regeringsuppdraget ska enligt UKÄ:s regleringsbrev redovisas till och med 2026. Det är dock troligt att vissa uppgifter för uppdraget kommer att fortsätta även efter 2026. Arbetet med uppdraget har varit omfattande och var i synnerhet inledningsvis särskilt resurskrävande, då det till stora delar ligger utanför myndighetens kärnverksamhet. För att UKÄ skulle kunna leverera på uppdraget behövde ny kunskap och kompetens byggas upp. Med uppdraget fick UKÄ ett utökat anslag för åren 2022 till 2025.⁴ För 2026 har UKÄ i en särskild skrivelse till Utbildningsdepartementet anhållit om medel för uppdraget.

För uppdraget har UKÄ följt upp och rapporterat måluppfyllelsen och indikatorerna för åtgärden, samordnat genomförandet av åtgärden och stöttat lärosätena i arbetet. UKÄ har även bistått lärosätena så att de uppfyller de krav som ställs från EU:s myndigheter, bl.a. rörande skydd av unionens ekonomiska intressen. UKÄ har också stöttat lärosätena i deras arbete med att tillhandahålla information och underlag som efterfrågas i revisionssyfte av ESV. För att möta kommissionens krav på skydd av unionens ekonomiska intressen har UKÄ för uppdraget uppdaterat myndighetens definitioner av korruption, bedrägeri och intressekonflikter. Även flera av rutinerna inom ramen för uppdraget, exempelvis kvalitetskontroll av de uppgifter UKÄ rapporterar och rutiner för bland annat anmälan om misstänkta oegentligheter och hur myndigheten kan dra lärdom av incidenter, har utvecklats och förbättrats i enlighet med ESV:s revision av arbetet med RRF-medel (EU:s Recovery and Resilience Facility). UKÄ har även genomfört ett stort antal utredningar

⁴ 2022: 10 miljoner kronor.; 2023: 10 miljoner kronor.; 2024: 8 miljoner kronor.; 2025: 5 miljoner kronor.

under namnet Högskolan efter pandemin. Arbetet har bedrivits i form av separata projekt med anknytning till intentionerna som angavs för åtgärden i Sveriges återhämtningsplan.

Resursbehovet för uppdraget har varierat över tid, med störst behov de inledande två åren. Det avslutande året 2026 är det troligt att det behövs något mindre resurser än tidigare. Det återstår både rapporteringar och revisioner och eventuellt annat som i dagsläget är okänt. Det råder alltså viss osäkerhet kring resursåtgången under 2026 och kommande år. Två medarbetare på UKÄ:s analysavdelning arbetar idag med uppdraget.

Behovet av UKÄ:s kompetens efter 2026 är alltså oklart. Men om UKÄ ska fortsätta att arbeta med regeringsuppdraget efter 2026 är det helt avgörande att säkerställa den nyckelkompetens som byggts upp genom åren. Det går i princip inte att så här sent i uppdraget komma in i frågorna.

Nationella vårdkompetensrådet

För att kunna delta i arbetet med Nationella vårdkompetensrådet föreslår UKÄ att anslag Uo 16 2:64 ap. 28 kvarstår och permanentas.

I UKÄ:s regleringsbrev för 2026 finns ett uppdrag med finansiering på annat sätt än via myndighetens förvaltningsanslag. Det gäller myndighetens arbete med Nationella vårdkompetensrådet (S2019/03995). Eftersom regeringens satsning på det Nationella vårdkompetensrådet bedöms vara långsiktig, och UKÄ:s kontinuerliga arbete för och med rådet därmed också bör vara långsiktigt, krävs en stabil finansiering.

Ekonomi

Tabell 1. Förslag till finansiering för Universitetskanslersämbetet (tkr).

Anslag	2025 Utfall	2026 Prognos	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 Beräknat
Universitetskanslersämbetet (UKÄ)					
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	177 030	166 492	176 167	178 634	187 143
Summa 2:1 Universitetskanslersämbetet (ramanslag) inklusive äskanden	175 104	164 492	174 167	176 634	185 143
2:1 Universitetskanslersämbetet ap.1 (enligt Hermes)⁵	175 104	164 492	164 567	167 034	175 543
Äskanden 2:1 Universitetskanslersämbetet					
<i>Överklagandenämnden för högskolan och juridisk tillsyn</i>			4 500	4 500	4 500
<i>Delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan</i>			2 600	2 600	2 600
<i>Återkommande studentspegel och forskarspegel</i>			2 500	2 500	2 500
Summa 2:64 Särskilda utgifter vid universitet och högskolor (ramanslag) inklusive äskanden	1 926	2 000	2 000	2 000	2 000
2:64 Särskilda utgifter vid universitet och högskolor (enligt Hermes)	1 926	2 000	0	0	0
Äskanden 2:64 Särskilda utgifter vid universitetskanslersämbetet					
<i>Ap. 28 Kompetensförsörjning. Myndighetens arbete med Nationella vårdkompetensrådet.</i>			2 000	2 000	2 000

Tabell 2. Avgifter och inkomster för förvaltning (tkr).

	2025 Utfall	2026 Prognos	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 Beräknat
Totala avgifter och övriga intäkter	2080	1 783	130	530	130
Intäkter av avgifter och andra intäkter					
Deltagaravgifter vid rektorsresa och övriga avgifter (2025 UHR STEM)	1 556	510	110	510	110
Summa avgifter	1 556	510	110	510	110
Övriga intäkter som disponeras					
Finansiella intäkter och övriga intäkter från andra myndigheter (Kammarkollegiet, Socialstyrelsen, Försäkringskassan)	524	1 273	20	20	20
Summa övriga intäkter som disponeras	524	1 273	20	20	20

⁵ Prognosen i Hermes för 2026 innehåller årets ingående underskott och visar behov en utökad anslagskredit. För 2027 är prognosen att 3% anslagskredit kommer nyttjas.

Avgifter 2025 består till största del av uppdrag åt STEM-delegationen (UHR). För 2026 diskuteras om UKÄ ska bistå i arbetet fortsatt, men inget är överenskommet vid denna tidpunkt.

Tabell 3. Verksamhetsinvesteringar (tkr).

	2025 Utfall	2026 Prognos	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 Beräknat
Datasystem, rättigheter m.m.	0	0	5 000	3 000	3 000
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	0	0	50	50	50
Byggnader, mark och annan fast egendom					
Övriga verksamhetsinvesteringar					
Summa verksamhetsinvesteringar	0	0	5 050	3 050	3 050
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	5 050	3 050	3 050
Summa finansiering	0	0	5 050	3 050	3 050

Investeringar som planeras är nytt ärendehandläggningssystem för ÖNH och integration med diariesystem.

Tabell 4. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr).

	2025 Utfall	2026 Prognos	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	14 490	3 584	2 047	5 605	6 842
Nyupplåning	0	0	5 050	3 050	3 050
Amorteringar	10 906	1 537	1 492	1 813	1 984
UB lån i Riksgäldskontoret	3 584	2 047	5 605	6 842	7 908
Beslutad/föreslagen låneram	24 000	24 000	20 000	20 000	20 000
Ränteutgifter	237	74	100	163	193
Summa amorteringar och ränteutgifter	11 143	1 611	1 592	1 976	2 177
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Övrig finansiering	11 143	1 611	1 592	1 976	2 177
Summa finansiering	11 143	1 611	1 592	1 976	2 177

Den strategiska verksamhetsutvecklingen avbröts 2024 vilket ledde till nedskrivningar 2024 och 2025. Det medför att upptagna lån minskat markant. Med anledning av detta ser vi att låneramen kan sänkas från 2027.

Tabell 5. Räntekontokredit (tkr).

	2025 Utfall	2026 Prognos	2027 Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	5 559	2 500	2 500

Minsta behållning på räntekontot under året

Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	1 810	3 500	3 500
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret			
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	17 000	17 000	17 000